

Pogodbe, po katerih se posojila družbenikom dajejo.

Po stanji denarnice ima vsak ud društva:

- a) pravico, vselej toliko iz nje si izposoditi, kolikor je va-njo plačal;
- b) vrh tega pa tudi še več, kakor mu za gospodarstvo postavljeni odbor zaupa.

Zavoljo tega sestavi ta odbor v začetku vsakih kvatrov zaupni spis, v katerem je izrečeno, koliko se more komu največ upati, in pa tudi, katerim udom naj se nepogojno (vselej), katerim pa samo proti gotovemu poroštvu kaj posodi. Zaupni spis ima na skrivnem ostati.

Posojila se dajejo na menice (bêkseljne) od enega do šestih mesev a dato proti temu, da se plačuje po šest goldinarjev od sto obresti.

Menice se dajejo samo na tri mesce; ko ta čas preteče, se morejo podaljšati.

Kadar kdo posojilo prejme, plača tudi obresti; ravno takrat odraja pa tudi od upravnega odbora postavljeno provizijo (na pisarijo, menico, štampelj itd.)

Posojilo nazaj plačevati je mogoče v obrokih ali briših na mesce, toda obresti se ne povračujejo v tem primerljiji.

Ud društva, kateri se dá za menico tožiti, ali kateri se vpisnih bukvic iz goljufnega namena krivo posluži ali jih ponareja, se izbriše iz društva.

V vseh primerljijih si zavaruje društvo s tem, kar kak ud vloži, svoje pravice do uda. Še le potem, ko je društvo popolnoma zavarovano, morejo drugi ljudje svoje pravice do uda po gosposkah iskati.

(Konec prihodnjič.)

Goveja kuga.

Na Kranjskem je potihnila kuga povsod.

Na Hrvaškem je še niso ukrotili do dobrega, čeravno poslednji čas v civilni Hrvatii močno pojenjuje; v poslednjih 14 dnevih je v 23 kužnih selih na novo zbolelo 72 goved, zlasti v varaždinski županiji; blizu štajarske meje je popolnoma nehala. V Slavoniji je še v 2 krajih. Le tega se bojé, da ne bi se vnóvič zatrosila iz vojaške Granice in iz Bosne. V vojaški Granici imajo še zdaj kugo v Likanski, Ogulinski, Sluinski, Varaždinski, Št. Jurski, Gradiškanski in 1. Banski polkovini, — ostale 4 polkovine in vsi okraji v zadrugah so kuge prosti. V Bosni je imajo še dosti, pa ni več tako hudobna; tudi o ovčji kugi je malo slišati.

Národne stvari.

Domorodne pisma.

—M— Med Kitajci in Slovenci je velik razloček. Kitajci imajo dolge kite, hodijo v coklah in bili so pred tisoč leti ravno toliko omikani kakor danes; pri nas pa nosijo kite samo ženske, cikle samo kovači, in mi smo bili pred tisoč leti dosti manj omikani kakor danes. Vendar najdejo se tudi pri nas možici, ki nosijo dolge kite, kakor bi bili mandarinčki, ki menijo, da narod naš potrebuje še tisoč let do zrelosti, in mu želé za narodno napredovanje okorne počasne cikle.

Pred kakimi dvajset leti je bilo v Avstrii precej taci Kitajcev; zavoljo tega so zahodnji Evropejci Avstrijo imenovali evropejsko Kino in menili so, da je s kitajskim zidom ograjena in ločena od inostranske omike in prostosti. Od tiste kitajske dôbe k sreči le to vem, kar sem od družih čul; prišel sem namreč v šole še le tisto leto, ko mnogokrat popoldne ni bilo šole, ker smo otroci hodili gledat, kako se v orožji vadi národna

straža; hodili smo gledat razsvitljena okna in vihrajoče zastave; nosili smo na suknjicah tribojne trakove, in ko je igrala národna godba, smo upili: živio! pa nismo vedili, zakaj. Menili smo, da se vse to godí samo zato, da nimamo popoldne šole. To so bili veseli časi, dolgi prazniki, dobri učeniki, malo dvojč in kričali smo: živio!

Pred tistim letom pa je bilo življenje dokaj drugače. Bilo je prepovedanih premnogo reči. Pisatelj, na priliko, je malo smel pisati, ker pregledaval in presojeval je njegovo pisavo, predno se je tiskala, čmeren mož, ki je imel očala na nosu in zastarele možgane nad nosom; kar mu ni dopadlo, nič več ni vidilo belega dne. Bravec je ravno tako s čitanjem imel pravi križ; prežali so zopet drugi možje na prepovedane knjige, kakor mejni stražniki na prepovedan tobak, in polovili so toliko njim zopernih idej, da jih je v deželo prišlo kaj malo. Koliko nedolžnih idej pa se jim je zdelo tudi škodljivih! Celó govoriti nisi smel, kar si bodi. Otrokom je bilo prepovedano, v šoli slovenski govoriti; kaznovani so bili brez vse milosti in nosili so v kazen lesenega osla. Možki so sicer smeli govoriti sleherni jezik, na to pa, kar so govorili, so pazili sopet drugi čuvaji javne zaspanosti, in če je govornik izustil kaj nevšečnega, niso mu zamašili ust, ampak govornika samega so zamašili v tak prostorček, v katerem se je precej naučil jezik za zobmi držati. Samo misli se niso dale vohati in opazovati, in v glavah je bilo skrito veliko neprijetnega in prepovedanega blaga; obče razširjena je bila misel, da kitajski zid mora vendar pasti, in misel je meso postala. Nastopilo je tisto leto, v katerem smo toliko kričali „živio“, da smo si grla usušili; od ne navajene prostosti smo se tako upijali, kakor Noe od prve vinske kapljice, in nastopilo je kmali potem tisto čutje, katero Perzijan imenuje „bidak buden“, Nemec pa „Katzenjammer“. Mi Slovenci smo pa tako trezni, da za to bolezen nimamo pravega imena, in le rečemo, da nas so lasje boléli.

Pa pustimo to, kar se je godilo pred 20 leti; obrnimo se enkrat v starodavno zgodovino nazaj.

Nisem sicer tak zgodovinar, da bi vedil, koliko stoletij zgodovina molči od del našega naroda, al toliko vem, da v svojih šolskih knjigah nič nisem bral o slovenski zgodovini.

Preveč tužno in dolgočasno bi bilo pretresovati vse vzroke, zavoljo katerih so očetje naši bili zadržani v narodnem napredovanju, in so zaostali za svojimi mejaši. Nekaj tega je vzrok naš narodni značaj; mi smo bolj miroljubni ter smo bolj sreči zaupali, kakor mejaši naši; in ker smo bili v starih časih nekako prosto demokratično osnovani, smo imeli v tistih železnih časih preveč nezloge in prevdaranja, predno smo se snidili, da bi šli nad sovražnika. Ker nismo drugim hotli krivice delati in je vse naše vojskovanje bilo le „bran“, smo ravno s tem spodbujali sovražnike, da so nas napadali, kadar koli je bila priložnost. Tako so postala prva leta naše zgodovine žalosten krvav krst. Hranila je morebiti tudi viša previdnost gledé bojevanja za občne národne in človečanske pravice in za dobrotno omiko nas in več drugih slovanskih rodov nekako v rezervi in nam še le pozneje odločila svitli dan. Bili smo, postavimo, sosedje Italijanov in tržili smo ž njimi, ki so bili zgodaj in močno omikani; imeli smo v deželi nemške plemenitaše, uradnike, duhovne, trgovce in obrtnike; in vendar priprosti narod sploh ni dosegel više omike. Tudi lega naše domovine ni našemu duševnemu napredku ugodna bila; zavoljo te lege je narod moral malo premožen ostati; brez blaga in blagostanja je pa težko misliti viši duševni razvitek. Naša domovina mejí se z morjem. Kako velik vpljiv za narodni razvitek ima morje,